

Forslag til special session til Trafikdage 2025

Emneindplacering: Samfundsøkonomi

Overskrift:

Samfundsøkonomi i kollektive transport - set med nye øjne.

Baggrund og formål:

Den samfundsøkonomiske metode på transportområdet er et af flere værktøjer til vurdering og prioritering af infrastrukturprojekter og andre tiltag på området. Som det fremgår af den officielle metodebeskrivelse i Transportministeriets manual, [skal] den *"samfundsøkonomiske analyse [...] betragtes som et beslutningsstøttværktøj, der udgør en central, men ikke tilstrækkelig, del af beslutningsgrundlaget"*. I Finansministeriets overordnede vejledning fremgår endvidere, at *"samfundsøkonomiske analyser [kan] fungere som et værktøj til at prioritere mellem forskellige udgiftsforslag samt pege på den bedst mulige løsning på et givent problem."*

Metoden er derfor velbeskrevet og veldefineret, men er alligevel under udvikling, bl.a. da forudsætninger for metoden, parametre og værdier ændres over tid. Jf. Finansministeriets vejledning er den *"samfundsøkonomiske analysemetode [...] dog ikke et standardværktøj, hvor den samme analyseform kan genbruges ved alle typer af tiltag"*. Metoden skal derfor ikke betragtes som endelig, men foretages der ændringer, skal disse være velbegrundede og grundigt analyseret.

Formålet med sessionen er at drøfte, om vores måder at regne på afspejler den reelle effekt af den kollektive trafik i dag. Generelt falder investeringer i den kollektive trafik dårligt ud, når de regnes med den samfundsøkonomiske cost-benefit metode, CBA, som den beskrives i Transportministeriets manual - dog med få undtagelser. Nogle gange skyldes det omfanget af investeringerne i selve infrastrukturen, mens det andre gange kan skyldes måden vi regner forsinkelser for trafikken.

Men giver det mening i fx i trængselsramte, tæt bebyggede byområder, at arealeffektive kollektive løsninger ikke kan have sin berettigelse, når man ser på nettonutidsværdien og den interne rente? Og er det formålstjenligt, når aftaleparterne bag *"Bedre og billigere kollektiv trafik"* (en del af IP35) eksplicit ønsker at styrke og udbygge den kollektive trafik og mindske trængslen i hovedstadsområdet og i de større byer, så passagererne får flere afgang, hurtigere rejsetid og styrkede tværgående forbindelser?

Kikker man mod udlandet ses i disse år sker der betydelige investeringer i kollektive trafikprojekter, så måske er der inspiration at hente i andre tilgange til hvordan samfundsøkonomien opgøres. Så måske er vi i transportsektoren i Danmark blevet (lidt for)

komfortable ved, at vi har et ret godt værktøj, og derfor (relativt ukritisk) bruger det i alle situationer og ved alle projekter. Konsistens er vigtig, men konsistens kan betyde, at vi overser nogle vigtige effekter.

På sessionen skal præsentationerne lægge op til diskussion af usikkerheder og forudsætninger, samt om brug af CEA, der har fokus på omkostningseffektiviteten, er bedre egnet til kollektive projekter. Der gives også nye eksempler på hvordan bredere effekter kan opgøres og der ses på internationale erfaringer. Endvidere stilles der skarpt på, om der er noget i vores måde at regne på som medfører, at ikke alle gevinster afspejles helt og ensartet på tværs af transportmidler. Regner vi tilstrækkeligt konsistent? Er vi åbne og tydelige om forudsætningerne? Er veje uden trængsel det rette 0-alternativ?

Med andre ord, skal vi til at se på samfundsøkonomien i den kollektive trafik med nye øjne?

Program med oplægsholdere:

- Indflyvning/sætte scenen
v. Lise Bjørg Pedersen og Anders Rody Hansen, DI (bekræftet)
- Analyse om den bredere samfundsmæssige værdi ved kollektiv transport
v. Ole Kveiborg, Cowi (bekræftet)
- Den samfundsøkonomiske metode i relation til konkrete kollektive trafikprojekter
v. Mathias Sdun, Movia (bekræftet) + Jakob Skovgaard Koed, VD (bekræftet).
- Internationale analyser - highlights fra en erfaringsopsamling
v. Michael Goth-Rindal, Urban Creators (bekræftet)
- Spørgsmålsrunde til analyserne
- Faglig refleksion over udfordringerne med de nuværende metoder til beregninger og et kik fremad.
v. forskellige fagpersoner. Ninette Pilegaard, DTU (bekræftet)
- Fælles faglig drøftelse

Forslagsstillere:

Ole Kveiborg COWI, Mathias Sdun MOVIA, Lise Bjørg Pedersen og Anders Rody Hansen DI

Indsendt af Anders Rody Hansen DI